

Lumitutkimusta Kanazawassa, Japanissa 2002-2003

Nimi:	Arto Teräs
Sähköposti:	ajt@iki.fi
Postiosoite:	Vanha Viertotie 14 A 4, 00350 Helsinki
Koulutusohjelma:	Tietotekniikka
Kohdeyliopisto:	Kanazawa University, Japani
Ajankohta:	Lokakuu 2002 - syyskuu 2003

Tämä on matkaraportti vuodestani vaihto-opiskelijana Kanazawan yliopistossa Japanissa lukuvuonna 2002-2003.

Paikan valinta ja hakeminen

Japani vaihtopaikkana kiinnosti, joten aloin etsiä paikkaa sieltä syksyllä 2001. Teknillisellä korkeakoululla oli kahdenvälinen vaihtosopimus viiden japanilaisen yliopiston kanssa, joista kolme sijaitsi Tokiossa, yksi Sendaissa ja yksi Kanazawassa. Parissa yliopistossa oli erityisesti vaihto-opiskelijoille suunnattuja Japanin kieleen ja kulttuuriin keskittyviä englanninkielisiä ohjelmia, toinen vaihtoehto taas oli lähteä tutkimusopiskelijaksi johonkin oman alan labraan. Vaihtosopimus toki sallii myös oman alan kurssien suorittamisen normaalisti muiden opiskelijoiden kanssa, mutta harvalla lähtijällä on riittävä japanin kielen taito opetuksen seuraamiseen. Itse olin lähdössä tekemään diplomityötäni, joten tutkimusopiskelijan paikka oli luonteva valinta.

Ensimmäinen tehtävä oli löytää sopiva labra. Selailin jonkin verran esitteitä ja matkakertomuksia kv-toimistossa ja surffailin yliopistojen www-sivuilla. Tuli havaittua, että puutteellisellakin kielitaidolla kannattaa katsoa kiinnostavimmista kohteista myös japaninkieliset sivut, jotka ovat yleensä paljon paremmin ajan tasalla kuin englanninkieliset versiot. Tunsin ennestään Tokiossa opiskelleita kavereita ja sain Kanazawassa kuvankäsittelyn labrassa (<http://wis02.ec.t.kanazawa-u.ac.jp>)

tohtoriksi lukeneen Henri Servomaan yhteystiedot. Henrin kertoman perusteella Kanazawa vaikutti kivalta kaupungilta ja labrakin sopivalta, joten lähetin sähköpostia labran johtajalle professori Muramotolle.

Professori Muramoto työhuoneessaan

Suurin osa proffista ottaa mielellään vastaan vaihto-opiskelijoita, koska he eivät aiheuta suuria kuluja (opiskelijoille ei makseta palkkaa) ja kansainvälisyys katsotaan plussaksi labran tasoa arvioitaessa. Muramotoon oli sikäli helppo olla yhteydessä, että hän osasi varsin hyvin englantia ja oli vielä erityisen kiinnostunut Suomesta. Aluksi tuli kuitenkin pieni väärinkäsitys tavoitteista: minulla oli tarkoitus tehdä diplomityö Japanissa mutta kuitenkin valmistua TKK:lta eikä Kanazawan yliopiston Master's-ohjelmasta. Henri Servomaan ja Japanin professorin Junichiro Okuran avustuksella tämä kuitenkin saatiin selvitettyä. Suomessa hakuun tarvittavasta opintosuunnitelmasta tuli lyhyt, koska tarkempaa kurssiohjelmaa ei tarvinnut suunnitella.

Hakukaavake yliopiston vaihto-ohjelmaan oli melko yksinkertainen, ja paikka oli käytännössä varma koska halukkaita ei ollut muita kuin minä. Vaihtosopimuksen kiintiö Kanazawan yliopistoon oli kaksi opiskelijaa, ja sopimus vapautti kohdeyliopiston lukukausimaksuista. Lisäksi oli kuitenkin mahdollista hakea joko Japanin opetusministeriön tai AIEJ:n (Association of International Education, Japan) apurahoja. Molemmissa käytäntö menee niin, että opiskelija täyttää hakupaperit ja lähettää ne kohdeyliopistoon, joka ehdottaa valitsemiaan opiskelijoita opetusministeriölle ja AIEJ:lle. Minulle suositeltiin ensiksi opetusministeriön Monbukagakusho-apurahan hakuja. Niinpä täytin ja lähetin yli 10-sivuisen nipun lomakkeita mukaanlukien yksityiskohtainen lääkärintodistus, vain saadakseni tietää, että Monbukagakusho ei sittenkään ole oikea valinta, kun en aikonut suorittaa tutkintoa Kanazawassa. Sain sitten AIEJ:n hakupaperit ja täytin ne pikavauhtia,

deadline oli maaliskuun 2002 alkupuolella. Lisäksi hain TKK:n apurahaa vaihto-opiskelijoille.

Tietoa hyväksymisestä piti odottaa kauan, vasta heinäkuun 11. päivänä tuli KV-toimistoon asiasta kertova faksi, jossa pyydettiin vahvistamaan paikan vastaanottaminen 15.7. mennessä eli neljän (!) päivän sisällä. Samalla sai tietää saaneensa AIEJ:n apurahan. Muutenkin tuntui olevan yleinen käytäntö, että johonkin asiaan liittyvät dokumentit sai käsiinsä vasta myöhään ja niihin oletettiin reagoitavan pikaisesti. Toisaalta myös Kanazawan yliopiston kv-toimisto vastasi sähköpostitse lähetettyihin kysymyksiin aina kiitettävän nopeasti.

AIEJ:n apurahaan kuuluivat lennot, joten niitä ei tarvinnut varata itse. Etukäteen annettiin kyllä mahdollisuus esittää toiveita päivistä ja poikkeavasta lähtö- tai kohdekentästä, oletuksena oli Helsinki-Kanazawa välillä 1-3. lokakuuta joka sopi minulle. Paperit viisumin hakua varten, pikkutarkat ohjeet saapumisesta sekä yli 100-sivuisen kaksikielisen (japani/englanti) tietopakettien vaihto-opiskelusta Kanazawasta tulivat postitse noin kuukautta ennen lähtöä. Viisumin sai Japanin suurlähetystöstä odottaessa, kun tarvittavat paperit olivat kasassa. Lentoliput sen sijaan sain vasta viime hetkellä, vielä reilu viikko ennen lähtöä en tiennyt tarkkaa lähtöpäivää.

Kokonaisuutena haku vaati omatoimisuutta, mutta tietoa oli kyllä saatavilla. Aiemmin Japanissa käyneiltä saa hyviä vinkkejä, mutta kannattaa pitää myös mielessä että eri yliopistoilla on omat käytäntönsä joita ei välttämättä ole kirjattu paperille. Esimerkiksi osa vaatii AIEJ:n apurahan hakijoilta vähintään 120 opintoviikkoa, Kanazawassa taas sen voi saada kahden vuoden (laskennallisesti 60 ov) opinnot suorittanut.

Saapuminen ja byrokratia

Perhospäivä oli sopivasti vatsanpohjassa, kun kahden vaihdon ja 20 tunnin matkustamisen jälkeen kone laskeutui Komatsun lentokentälle. Vastassa oli jatko-opiskelija Komura ja pari muuta opiskelijaa, ja matka jatkui autolla kohti Kanazawaa haparoivan mutta rennon juttelun merkeissä tutkanpaljastimen piippaillessa taustalla. Labrassa tapasin pikaisesti professori Muramoton ja sitten suunnattiin toiselle kampukselle jossa sain huoneen asuntolasta. Tyypilliseen japanilaiseen tapaan joku oli koko ajan auttamassa, huoneeseenkin vietiin henkilökohtaisesti ja selitettiin miten keittiötä ja muita varusteita käytetään ja missä rakennuksen yhteiset tilat ovat. Japaninkielisestä selityksestä meni suurin osa ohi minun kielitaidollani, mutta en antanut sen häiritä.

Saapumisen jälkeen täytyi hakea oleskelulupaa (Alien Registration), avata pankkitili ja hoitaa muita byrokratian kuvioita. Suurin osa kaavakkeista oli saatavilla vain japaniksi, mutta niistä selviäminen ei tuottanut isompia ongelmia, kiitos Kanazawan vaihto-opiskelijatoimiston. Osa kaavakkeista oli jopa allekirjoitusta vaille valmiiksi esitäytetty, joten vastoin yleisiä tapojani tuli vedettyä nimi alle useampaankin paperiin kunnolla ymmärtämättä sisältöä. Yliopistolta oli järjestetty bussikuljetus kaupungintalolle ja pankkiin, joten niitäkään ei tarvinnut löytää itse. Kavereilta kuullun mukaan Kanazawa on kuitenkin tässä suhteessa poikkeus, muualla joutuu juoksemaan enemmän itse luukulta luukulle. Joitakin papereita piti Kanazawassakin täyttää toisella kampuksella jossa labra oli, niitä sitten ihmeteltiin japanilaisten opiskelijoiden ja välillä proffankin kanssa yhdessä.

Kaikkien opiskelijoiden oletettiin ottavan japanilainen sairausvakuutus. Jos olisi ollut Suomesta koko vuoden kattava matkavakuutus niin se ei ehkä olisi ollut tarpeellista, mutta omani oli vain kolmeksi kuukaudeksi joten päätin ottaa paikallisen. Vakuutuksesta huolimatta sairastapauksessa olisi joutunut itse maksamaan 30 prosenttia kuluista, mutta erityisesti opiskelijoilla oli erilaisia kanavia saada raha tai

特 別 聴 講 願

平成 年 月 日

工学部長 殿

前期 後期 Doctoral

自然科学研究科長

情報処理 short-term exchange student

健一郎

以下の工学部の専門科目を履修したいので出願します。

履修者氏名等	自然科学研究科 (博士課程)	履修者名	テラス アルト		
専攻	短期プログラム留学生	指導教官名	村本 健一郎		
履修科目名	単位数	授業科目開講時限等		授業担当教官	
		年度学期	曜日 時限	教官名	承認印
画像情報処理	2	14	火 2	村本 健一郎	

Kuvankäsittelyn kurssille ilmoittautumisessa tarvittiin hiukan labran kavereiden opastusta.

merkittävä osa siitä takaisin jälkepäin. Itse vakuutuskaan ei ollut ihan halpa (n. 8000 jeniä / puoli vuotta) mutta siinä oli sama systeemi, täyttämällä jonkun avustuskaavakkeen lähes koko summan sai jälkikäteen takaisin. Vakuutuksen toimintaan käytännössä ei tullut tutustuttua, kävin sairaalassa vain kerran pakollisessa terveystarkastuksessa josta ei tullut lisäkustannuksia.

Opinnoissa yksi ensimmäisistä asioista oli tasokoe, jonka perusteella jaettiin opiskelijat japanin kielen opetusryhmiin. Itse en muille kursseille osallistunutkaan, joten en joutunut juurikaan perehtymään ilmoittautumisen kiemuroihin. Opintojen osalta kotini olikin Muramoton labra, jossa olin ainoa ulkomaalainen. Proffa osoitti yhden opiskelijoista minulle tutoriksi, joka esitteli alkuun labraa ja vähän kaupunkiakin sekä auttoi myös myöhemmin erilaisissa asioissa.

Kielikylypy

Japanilaiset opiskelevat kaikki englantia koulussa ja vielä yliopistossakin, mutta käytännön kieliosaaminen on keskimäärin heikkoa. Kansainvälisissä konferensseissa reissanneet professorit osaavat englantia yleensä parhaiten, nuorista ne harvat jotka ovat asuneet ulkomailla tai muuten matkustelleet enemmän. Japania siis oppii paikan päällä jos sitä ei ennalta osaa. Itse olin opiskellut kaksi vuotta käyden tunneilla pari kertaa viikossa, joka auttoi pääsemään kieleen sisään melko nopeasti. Labrassa proffa kannusti opiskelijoitaan puhumaan englantia, mutta käytännössä kieli vaihtui noin kuukaudessa japaniin, jota höystin englanninkielisillä termeillä silloin kun en osannut japaninkielisiä vastineita. Tämä toimi varsin hyvin, japanilaisten opiskelijoiden englanninkielinen sanavarasto oli kuitenkin laajempi kuin oma japanin sanastoni.

Kanazawan yliopistossa oli tarjolla japanin kursseja koko skaala aivan alkeista pitkälle ehtineiden japanin pääaineopiskelijoiden kursseihin. Alkeiskurssilla oli viisi 90 minuutin tuntia viikossa, myöhemmillä kolme tai neljä. Lisäksi oli vielä erillisiä luetun ymmärtämis-, merkki- ja kirjoituskursseja. Itse päädyin tasokokeen perusteella Japani B -kurssille, joka oli tarkoitettu puoli vuotta kieltä paikan päällä opiskelleille tai vastaavat tiedot omaaville. Merkkikursseista valitsin pykälää vaikeamman C-kurssin, joka teetti töitä mutta oli oikein hyödyllinen, kurssin lopussa hallitsi ainakin periaatteessa reilut 500 merkkiä. Opetusryhmien koot vaihtelivat paljon. Pääkampuksella oli isoimmissa ryhmissä muutama kymmenen opiskelijaa kun taas

pienemmällä Kodatsunon kampuksella, jolla itse kävin, oli B-kurssilla vain neljä opiskelijaa ja sitä seuraavalla C-kurssilla kolme.

Kielikurssit tukivat mainiosti käytännön harjoittelua jokapäiväisessä elämässä. Japanilaiset eivät yleensä huomautta karkeistakaan virheistä virheistä kuten vaikkapa ranskalaiset, joten jos ei koskaan opiskele opettajan johdolla niin tulee helposti tehtyä huomaamatta koko ajan samoja virheitä. Tunneilla harjoiteltiin paljon käytännön tilanteita ja huomioitiin myös puhekieli kohtuullisen hyvin. Etenemistähti oli selvästi nopeampi kuin Okuran tunneilla Suomessa, mutta ei liian kova. Opetuksen tasoon olin tyytyväinen.

Japanin kielessä on kolme kohteliaisuustasoa, puhekieli, peruskohtelias ns. desu/masu-tyyli ja kohtelias keigo. Keigo on näistä vaikein ja virhealttein, koska verbimuodot muuttuvat sen mukaan puhuuko itsestään vai vastapuolesta. Kukaan ei kuitenkaan oleta ulkomaalaisen osaavan keigoa, joten sitä ei tarvitse pelätä, lähinnä on hyvä ymmärtää yleisimmät verbit koska vaikkapa kaupassa tai ravintolassa asiakasta palvellaan aina kohteliaasta kieltä käyttäen. Desu/masu-tyyli on aina turvallinen valinta, mutta samanikäisten opiskelijoiden kanssa on luontevinta aloittaa suoraan puhekielellä.

Japanissa käytetään perinteisesti lähinnä sukunimiä ja esittäytyessä sukunimi sanotaan ensimmäisenä. Japanilaiset kuitenkin tietävät, että länsimaissa toimitaan toisin, ja jotkut yrittävät "helpottaa" vieraan ymmärtämistä sanomalla nimensä länsimaisessa järjestyksessä. Lopputulos on tietenkin ihana sekasotku, eikä koskaan voi olla varma kumpi olikaan etunimi ja kumpi sukunimi, ennen kuin oppii kieltä ja pystyy erottamaan nimet toisistaan. Itse voi käytännössä valita miten haluaa itseään kutsuttavan, suurin osa ulkomaalaisista päätyy käyttämään etunimeä. Etunimen käyttö on yleistymässä myös japanilaisten nuorten keskuudessa, erityisesti jos aloittaa keskustelun puhekielellä niin vastapuoli saattaa esitellä itsensä pelkällä etunimellä edes mainitsematta sukunimeä.

Yhteenvetona puhumaan oppi melko nopeasti, lukemaan ja kirjoittamaan vähitellen. Olin opiskellut ennen lähtöä kaksi vuotta ja parin kolmen kuukauden jälkeen pystyi jo varsin hyvin selviytymään arkielämän tilanteissa, hiukan töksähtelevästi mutta kuitenkin. Sanavaraston karttuessa pystyi paremmin kertomaan myös omista mielipiteistään ja pysymään mukana keskustelussa. Lukeminen oli alkuun todella kankeaa, mutta noin puolen vuoden jälkeen pystyi ottamaan useimmiten selvää automaattien käyttöohjeista ja muista yksinkertaisista teksteistä. Myös ihmisten ja paikannimien muistaminen helpottui, kun niissä jatkuvasti esiintyvät yleisimmät merkit tulivat tutuiksi. Sanomalehden lukeminen oli sen sijaan utopiaa vielä vaihtovuoden lopussakin, se olisi vaatinut vielä arviolta parin vuoden ahkerointia sanaston ja merkkien parissa.

Karttojen tulkitseminen helpottui huomattavasti, kun oppi lukemaan yleisesti paikannimissä yleisesti esiintyviä merkkejä. Japanissa ei yleensä ole kadunnimiä vaan suunnistaminen tapahtuu kaupunginosan nimien, korttelinumeroiden ja tunnettujen rakennusten avulla. Kuvassa pala Kanazawan keskustaa.

Asuminen ja liikkuminen

Huone ei ollut suuren suuri, mutta hyvin siinä mahtui elämään. Parvekkeelta oli varsin kivat näkymät ja huoneen toisessa päässä oli vasemmalla keittonurkkaus, oikealla suihkukopero.

Kanazawan yliopistossa oli erityinen vaihto-opiskelijoille varattu asuntola, Kanazawa University International House. Enintään vuodeksi vaihtoon tuleva sai sieltä huoneen koko ajaksi, pitemmäksi aikaa tulevat ensimmäiseksi kuudeksi kuukaudeksi. Jokaisella oli oma 14 neliön huone, johon kuului keittonurkkaus, pieni suihku ja wc sekä parveke. Lisäksi talossa oli pyykkitupa joka kerroksessa ja yksi yhteinen isompi oleskelutila, jossa oli televisio, kirjoja, lehtiä ja välillä tietysti bileitä. Vaihtareiden lisäksi talossa asui muutama japanilainen, jotka olivat paikkaa vastaan luvanneet auttaa ulkomaalaisia erilaisissa käytännön asioissa.

Asuntolan vuokra oli erittäin halpa, vain 7600 jeniä (n. 60 euroa) kuukaudessa. Lisäksi tulivat kulut sähköstä, vedestä, kaasusta ja yhteisistä tiloista, jotka talvea lukuunottamatta olivat noin 2000-3000 jeniä kuukaudessa. Talvella kuluissa näkyi talon energiataloudellisesti keho rakennustapa: joka huoneessa oli iso yksilasinen ikkuna ja sen vieressä kaasulämmitin. Käyttämällä lämmitintä vain illalla ja lyhyesti aamulla sai lämmityslaskut pysymään muutamassa tuhannessa jenissä, huoneen pitäminen suomalaisen tyyliin jatkuvasti 20-asteisena olisi nostanut pelkät lämmityskulut parin-kolminkertaisesti vuokran suuruiseksi. Muuten kämpässä ei ollut valittamista, varustukseen kuului ilmastointi, perushuonekalut sekä huhtikuusta 2003 alkaen myös Internet-yhteys, ja yhteiset tilat olivat hyvät. Ylimääräisenä bonuksena oli vielä kierrätyshuone, josta sai vapaasti hakea vaikkapa astioita ja jonne voi pois muuttaessaan viedä tarpeettomat tavarat.

Vapailta markkinoilta olisi joutunut maksamaan jonkin verran enemmän, mutta asuminen oli kuitenkin halvempaa kuin esimerkiksi Helsingissä. Jos lähtee vain vuodeksi niin en näe juuri mitään syytä olla ottamatta valmista asuntolapaikkaa, mutta toisaalta pitemmäksi aikaa menevien ei tarvitse pelätä ettei kohtuuhintaista asuntoa löytyisi.

Asuntola sijaitsi Kakuman kampuksella, joka on Kanazawan yliopiston uusi pääkampus metsän keskellä kaupungin laidalla. Ihan vieressä ei ollut juurikaan palveluja, mutta vajaan kahden kilometrin päässä oli iso ostoskeskus. Keskustaan oli matkaa noin 7 kilometriä. Kuvankäsittelyn labra jossa itse olin sijaitsi vanhemmalla Kodatsunon kampuksella noin 3,5 kilometrin päässä.

Kanazawan yliopiston pääkampus sijaitsi kaupungin laidalla metsän keskellä.

Kanazawassa ei ollut metroa. Bussiverkosto oli Helsinkiin verrattuna jokseenkin keho, vuoroväli harvako ja viimeiset bussit kampukselle tulivat noin kahdeksan maissa illalla. Polkupyörä olikin huomattavasti kätevämpi tapa liikkua paikasta toiseen. Minulle tämä sopi hyvin, ostin halvan pyörän, liikuin sillä aina kun mahdollista ja lumisina talvipäivinä kävelin päivittäin labraan. Aika monella japanilaisella opiskelijalla oli myös oma auto, joka antoi lisää mahdollisuuksia vapaa-ajan liikkumiseen. Taksia tuli käytettyä illalla kaupungilta palatessa muutaman kerran, ne olivat suunnilleen samanhintaisia kuin Suomessa.

Yhteydenpito kavereihin ja Suomeen

Asuntolassa oli puhelimet joilla voi soittaa huoneesta toiseen ja niihin olisi saanut halutessaan myös normaalin lankaliittymän, mutta hinta oli niin korkea että siinä ei ollut mitään järkeä. Käytännössä kaikilla olikin kännykkä. Japanissa lienee maailman edistyneimmät puhelimet, jo syksyllä 2002 halvimmissakin malleissa oli vähintään

Kännykät olivat pieniä keskeltä taittuvia "simpukkamalleja", ja suurimmassa osassa oli myös kamera.

värinäyttö, mahdollisuus lähettää sähköpostia ja jonkinlainen www-selain, suurimassa osassa myös kamera. Melkein kaikki puhelimet olivat keskeltä taittuvia ns. simpukkamalleja, pieniä ja näppäriä. Suomalaiset kännykät eivät toimineet, koska verkkoteknologia oli CDMA eikä GSM. Nokialla oli joku malli japanilaisiinkin verkkoihin tarjolla, mutta sen markkinaosuus oli lähellä nollaa.

Puhelimet myytiin kytkeykauppana liittymän kanssa, eli ensin piti valita sopiva operaattori ja sitten katsoa mitä puhelinmalleja sillä oli tarjolla. Kuukausimaksu oli selvästi korkeampi kuin Suomessa, mutta siihen kuului jonkin verran puheluja ja lisäminuutit olivat suunnilleen samanhintaisia kuin kotimaassa. Itse valitsin operaattoriksi AU:n, koska se myönsi opiskelijoille 50% alennuksen, jolloin halvimmalla liittymän kuukausimaksuksi tuli kohtuulliset 2000 jeniä. Jälkikäteen kävi ilmi, että vuodeksi tullut

vaihto-opiskelija ei itse asiassa olisi ollut oikeutettu alennukseen, mutta ei kauppaa enää onneksi peruttukaan. Käytin puheluiden lisäksi myös jonkin verran datapalveluja. Kuukausittainen puhelinlaskuni oli 5000 jenin (vajaat 40 euroa) luokkaa, jota pidin kohtuullisena ottaen huomioon että vuoden kuukausimaksuilla tuli maksettua samalla puhelin.

Suomalaisittain outo piirre oli ulkomaille soittaminen. Tavallisesta kännykkäliittymästä ei normaalisti päässyt soittamaan maan rajojen ulkopuolelle lainkaan. Sen olisi kai saanut avattua lisäpalveluna, mutta minuuttihinta olisi kuitenkin ollut niin korkea etten vaivautunut. Sen sijaan ostettiin erillisiä puheaikakortteja, soitettiin paikalliseen numeroon, näppäiltiin kortin koodi ja sitten numero mihin haluttiin soittaa. Korttien hinnoissa oli suuria eroja: yleisimmillä soitto Suomeen maksoi noin euron minuutilta, Brastel-nimisellä kortilla puhui samalla rahalla noin kolminkertaisen ajan.

Aika moni käytti myös Internet-yhteyttä soittamiseen. Jos molemmissa päissä on kiinteähintainen laajakaistaliittymä niin puhe välittyy mukavasti ilman mitään lisäkuluja. Verkossa on myös palveluja joilla voi soittaa tavallisiin puhelinliittymiin missä tahansa maassa muutamalla sentillä minuutti. Itse en kuitenkaan tullut niitä kokeilleeksi, vaan käytin yhteydenpitoon pääasiassa sähköpostia.

Ruoka

Japanilainen ruoka poikkeaa suomalaisesta selvästi. Kaikki tuntevat sushin, mutta se on vain yksi pieni osa japanilaista keittiötä. Meren antimia käytetään paljon, niin levää, kaloja kuin muitakin meren eläviä. Erilaiset nuudeliannokset ovat kivoja kevyehköjä lounaita. Myös liha ja kana ovat nykyisin suosittuja vaihtoehtoja perinteiseen ruokavalioon kuulukaan. Sen sijaan leipää ei yleensä ruokapöydästä löydy ja perunoiden sijaan tarjotaan riisiä. Ruoka-aineet syödään joko raakana tai valmistetaan keittämällä, höyryttämällä tai friteeraamalla, uuni on jokseenkin tuntematon käsite. Ruoka on harvoin kovin voimakkaasti maustettua, tuoreus ja yksinkertaisuus on arvossaan.

Tyypillinen noin 1000 jenin ruokannos.

Aterialla ruoka tarjotaan taiteellisesti aseteltuna useista pienistä astioista, jotka ovat eri värisiä sekä muotoisia ja sisältävät yhden ruokalajin kukin. Hienoja pitkän kaavan mukaisia aterioita lukuunottamatta astiat saa kaikki eteensä yhtäaikaan, "settinä". Tarkoitus onkin poimia paloja suuhunsa haluamassaan järjestyksessä, eikä syödä yksi ruokalaji kerrallaan. Ruokailuvälineinä ovat luonnollisesti puikot.

Ruoan erilaisuuteen osasin toki varautua ja olin jo ennen reissua japanilaisen ruoan ystävä. Yllätys oli sen sijaan hintataso ja erityisesti hintojen keskinäiset suhteet. Supermarketissa ruokatarvikkeet olivat keskimäärin hiukan kalliimpia kuin Suomessa, mutta ravintolat reilusti halvempia. Joka puolella oli paljon pieniä mukavia paikkoja, joissa päivällinen maksoi 500-1000 jeniä (4-8 euroa) jos tyytyi juomana veteen tai teehen. Niinpä hintaero itse kokkailun ja ravintoloiden välillä oli melko pieni ja opiskelijatkin kävivät usein ulkona syömässä.

Minä vietin päivät labrassa, joten useimmiten myös söin japanilaisten opiskelijoiden kanssa. Lounaalle mentiin kampuksen opiskelijaravintolaan, jossa pääruoan, riisin, misokeiton ja jonkin lisukkeiden sisältävä annos maksoi noin 400 jeniä (3 euroa). Tarjolla oli myös erilaisia nuudeliannoksia. Sekä ruoka- että lisukevaihtoehtoja oli pitkälti toistakymmentä, mutta ne eivät juurikaan vaihtuneet päivittäin, joten niihin ehti jo välillä kyllästyä.

Noin kerran kuukaudessa käytiin herkuttelemassa sushilla.

Opiskelijaravintolasta sai myös päivällistä, mutta useammin käytiin kampuksen ulkopuolella. Yleensä vähän ennen seitsemää joku opiskelijoista ehdotti syömään menoa, jonka jälkeen arvottiin hetken mihin mennään ja sitten käveltiin yhdessä joko johonkin vieressä olevista paikoista tai hypättiin pariin autoon ja ajettiin kauemmas. Monet ravintolat keskittyivät tiettyntyyppiseen ruokaan, samasta paikasta ei yleensä saanut sushia, nuudeleita ja pihviä. Niinpä ensin valittiin mitä haluttiin syödä ja sen perusteella sitten ravintola. Japaninkieliset ruokien nimet tuottivat aluksi vaikeuksia, mutta monessa

paikassa ruokalistassa oli kuvat annoksista tai vitriinissä esimerkkiannokset valintaa helpottamassa.

Välillä lähdin aikaisemmin kotiin ja kokkailin asuntolassa itse tai muiden vaihtareiden kanssa. Länsimaisia ruokatarvikkeita sai kaupoista melko hyvin kun osasi etsiä, mutta antoisampaa oli tietysti kokeilla paikallisia tuotteita. Toisinaan oli tosin aivan sormi suussa sen kanssa mitä joku paketti sisälsi tai miten se oli tarkoitus valmistaa. Hedelmiä ja kasviksia kannatti käydä hakemassa torilta jos aika antoi myöten, ne olivat siellä sekä parempia että halvempia kuin supermarketissa.

Labra ja opiskelu

Yliopisto-opiskelu Japanissa perustuu vuosikursseihin, bachelor-tutkinto on neljä vuotta ja masters-ohjelma sen jälkeen kaksi vuotta. Suurin osa suorittaa vain bachelorin arvon, noin kolmasosa jatkaa siitä eteenpäin ja tohtoriksi vielä paljon pienempi osa. Kurseissa on valinnanvaraa jonkin verran, mutta ei yhtä paljon kuin Suomessa, tietyn osaston tai pääaineen valinta tarkoittaa melko kiinteää kurssikokonaisuutta. Poikkeavana piirteenä on kuitenkin mahdollista korvata osa opinnoista tekemällä jossakin labrassa tutkimusta. Tutkimusopiskelijoille, englanniksi research student, japaniksi kenkyusei, ei makseta palkkaa, päinvastoin hekin maksavat yliopiston lukukausimaksun.

Labroissa istutaan Japanissa tyypillisesti lähekkäin, kovin paljon omaa rauhaa ei ole.

Kurssien luennot pidetään japaniksi ja pääsääntöisesti myös materiaali on japaninkielistä. Suurimman osan vaihto-opiskelijoista kielitaito ei riitä japaninkielisen opetuksen seuraamiseen, joten he valitsevatkin useimmiten tutkimusopiskelijan paikan. Kurssit ja tentit eivät ilmeisesti sinänsä ole kovin vaikeita - Japanissa kovin kilpailu on lukioissa ja yliopistoon pääsyn jälkeen opiskelijoilla on varaa jo löysäillä. Opetuksen tasoa en juurikaan osaa arvioida koska itse en käynyt muilla kuin kielikursseilla. Kuuleman mukaan luennot ovat yleensä varsin yksisuuntaisia, professori puhuu edessä ja opiskelijat kuuntelevat hiljaa eivätkä yleensä kysy kysymyksiä.

Joitakin kursseja voi olla mahdollista suorittaa itseopiskeluna englanniksi, erikoisjärjestelyt onnistuvat helpoimmin oman labran proffan kursseilla. Professori voi vapaasti päättää mikä on hänen mielestään hyväksyttävä suoritus. Itsekin suoritin yhden kuvankäsittelyn kurssin pääasiassa opiskelemalla japaninkielistä sanastoa kurssikirjasta, tentti ja harjoitustyöt kuittautuivat sillä että näytin jo tehneeni vastaavan kurssin Suomessa. Helpointa on kuitenkin suorittaa erikoistöitä ja muita projektiluonteisia kursseja, tai lähteä tekemään diplomityötä.

Laboratorioissa johtavalla professorilla on lähes ehdoton sananvalta. Käytännössä

opiskelijat saavat kuitenkin usein hyvin vapaasti valita mitä haluavat tutkia. Tämä koskee myös vaihtopiskelijoita; jos haluaa ohjausta niin sitä pitää usein erikseen pyytää, riippuu tietysti proffasta. Edes tohtoriopiskelijoille ei makseta palkkaa, mutta laitteiden hankkimiseen on yleensä runsaasti rahaa. Tilat ovat pieniä: samaan huoneeseen saatetaan sijoittaa viereen kymmenenkin opiskelijaa, joista jokaisella on noin metrin levyinen pätkä pöytätilaa. Labran nimi ei välttämättä kovinkaan hyvin kerro mitä siellä tehdään, mutta projektit esitellään yleensä

Lumiprojektissa pääsi välillä raikkaaseen ulkoilmaan pystyttämään laitteita.

(japaniksi) [www-sivuilla](http://www.sivuilla). Henkilöitymistä professoriin kuvaa se, että labroihiin usein viitataan käyttämällä professorin nimeä eikä labran virallista nimeä.

Professori Muramoton kuvankäsittelyn labrassa lähes kaikki tutkimusprojektit liittyivät jotenkin ympäristöön. Kaksi isointa olivat metsien kaukokartoitus ja lumisateen seuranta, lisäksi oli muita pienempiä projekteja. Minä osallistuinkin lumiprojektiin, jossa oli lisäksi kaksi masters- ja kaksi bachelor-tason japanilaista opiskelijaa. Projekti oli ollut käynnissä jo noin kymmenen vuotta. 1990-luvun alkupuolella oli rakennettu videokameroihin ja kuvankäsittelyyn perustuva laitteisto jolla voitiin mitata lumihitaleiden koko- ja nopeusjakauma. Myöhemmin oli hankittu pilvilaser ja pari erilaista tutkaa ja yritetty tutkia miten lumisateen määrä ja tyyppi näkyvät niiden tuottamassa datassa.

Talvella 2003 labralla oli iso yhteistyöprojekti, jossa ihmisiä noin viidestä eri labrasta tai instituutista kerääntyi kuukaudeksi Kanazawasta noin 60 km päässä sijaitsemaan Fukuihin tarkkailemaan vesi- ja lumisadetta. Yhteensä käytössä oli melkoinen valikoima erilaisia laitteita, mm. videokameroita, erilaisia tutkia, radiometrejä, radiosondeja ja kaksi sääasemaa. Päivittäinen pakollinen aikataulu ei ollut mitenkään tiukka, varsinkaan jos ei satanut ja laitteet toimivat. Tekemisen puutetta ei kuitenkaan ollut, itse operoin pääasiallisesti yhtä tutkaa saksalaisen Tokion yliopiston opiskelijan Thomas Pfaffin kanssa sekä autoin muiden laitteiden asennuksessa ja päivystyksessä. Projekti oli virkistävää vaihtelua tietokoneen ääressä istumiselle, tuli ulkoiltua ja koettua käytännössä, mitä mittausten tekeminen kenttäolosuhteissa on.

Minun oli tarkoitus diplomityönäni analysoida tutkadataa, mutta havainnointijakson aikana kävi ilmi, että laite toimi varsin huonosti. Myös merkittävä osa referenssidatasta oli epäluotettavaa odottamattomasta suunnasta puhaltaneen voimakkaan tuulen vuoksi. Lisäksi eri laitteiden data oli iloisesti sekaisin teksti- ja binääritiedostoissa eri formaateissa, eikä suurimpaan osaan ollut mitään järkeviä valmiita analyysityökaluja. Niinpä lähetin sähköpostia valvojalleni Olli Simulalle ja vaihdoin työn aihetta: uutena tavoitteena oli rakentaa tietokanta johon mittausdata kootaan helpommin käytettäväksi. Lisäksi kirjoitin skriptit joilla laitteiden dataa voidaan visualisoida suoraan tietokannasta, jolloin saa nopeasti kokonaiskuvan valitun hetken säästä ja siitä, toimivatko laitteet oikein.

Japanilaiset opiskelijat viettivät labrassa pitkiä päiviä, varsinkin lopputöiden deadlinejen lähestyessä. Osa oli paikalla myös viikonloppuisin. Erityisen tehokkaiksi heitä ei kuitenkaan voinut kehua, varsinkin illalla tutkimuksen sijaan surffattiin webissä tai vaikkapa pelattiin korttia kavereiden kanssa. Mitään pakkoa tai edes

Labran neuvotteluhuonetta käytettiin silloin tällöin myös ruoanlaittoon.

painostusta pitkiin päiviin ei ollut, mutta se tuntui olevan osa paikallista kulttuuria. Itsekin sopeuduin vastaavaan rytmiin: valuin paikalle tyypillisesti kymmenen tai puolen yhdentoista maissa, kävin sekä lounaalla että päivällisellä kavereiden kanssa ja lähdin kotiin yhdeksän tienoilla ellei ollut jotain erityistä iltaojelmaa. Labran koneella oli mukavampi kirjoitella myös sähköpostit kavereille ja seurata uutisia verkosta kuin asuntolassa pienellä läppärillä. Sain heti tullessani avaimen jolla pääsi sisään myös iltaisin ja viikonloppuisin, kun ovet olivat lukossa.

Vaikka työyhteisö oli tärkeä, yhteistyö ei toiminut erityisen hyvin. Japanilaisilla oli tapana pakertaa itsekseen kysymättä apua edes ongelmatilanteissa, ja ei ollut tavatonta että kaksi opiskelijaa kirjoitti vierekkäin ratkaisua samaan tehtävään tietämättä toisistaan. Myöskään valmiita skriptejä ja muita aputyökaluja ei juuri mainostettu vaan ne jäivät vain tekijöidensä käyttöön. Jos apua kysyi niin sitä kyllä annettiin auliisti. Jopa kiireisellä professori Muramotolla tuntui aina olevan aikaa jos minulla oli jotain kysyttävää. Kriittisen palautteen saaminen oli kuitenkin vaikeaa.

Noin kerran kuukaudessa oli labran yhteisiä bileitä tai muita kokoontumisia. Silloin mentiin usein "syö niin paljon kuin jaksat" -tyyppisiin paikkoihin joko sukiyakiä tai shabu-shabua syömään. Hinta oli tyypillisesti 2500-3000 jeniä ja 1500 jenin lisähinnalla sai myös juomaa (mukaanlukien alkoholijuomat) niin paljon kuin kahdessa tunnissa napa veti. Muutaman kerran kokkailtiin itse labran neuvotteluhuoneessa. Kokoontumisiin kutsuttiin yleensä labran porukka ja joitakin sieltä edellisinä vuosina valmistuneita, mutta ei ketään viereisistä labroista. Yhteistoiminta eri labrojen välillä osaston sisällä oli olematonta, Japanissa voisi hyvin viettää vuoden tietämättä mitä käytävän toisessa päässä puuhataan.

Kanazawan yliopistosta on syytä mainita erityinen vaihto-opiskelijoille suunnattu KUSEP-ohjelma, Kanazawa University Student Exchange Program. Se sisältää kieliopintoja ja englanniksi luennoituja kursseja Japanin taloudesta, kulttuurista ja muista yhteiskunnallisista aiheista. Ohjelma vaikutti mielenkiintoiselta, ja välillä suorastaan harmitti ettei ollut aikaa osallistua siihen. TKK:n kurssien korvaaminen KUSEPin kursseilla lienee vaikeaa, mutta poikkitieteellistä sivuainetta etsivälle sitä voisi suositella. Etenemistahti ei näyttänyt olevan kovin kiivas, KUSEP-opiskelijoilla oli varsin paljon vapaa-aikaa ja pitkät lommat. Lisäksi KUSEP-ohjelmaan voi hakea jo parin vuoden opintojen jälkeen, tutkimusopiskelijaksi on parempi lähteä vasta hiukan myöhemmin.

Opintojen hyväksyttäminen Suomessa

Opintojen hyväksyttäminen Suomessa oli minun osaltani yksinkertaista, koska olin ennen lähtöä jo suorittanut kaikki tarvittavat kurssit ja ainoa puuttuva asia oli diplomityö. Diplomityön aiheen hyväksyminen ei tuottanut ongelmia. Suoritin lisäksi japanin kieliopintoja, jotka on mahdollista sisällyttää vapaavalintaisiin opintoihin.

Todistuksen saaminen oli hiukan monimutkaisempaa kuin oletin. Kun kysyin todistusta ennen paluuta Suomeen paperit eivät olleet vielä valmiita vaikka arvosanat

olivat tiedossa jo kuukautta aiemmin, eikä toimisto ilmeisesti muistanut postittaa niitä jälkeenkään. En pitänyt kiirettä koska en varsinaisesti tarvinnut kurssisuorituksia, mutta kysyessäni uudelleen tammikuun lopulla 2004 pyydeltiin anteeksi viivästymistä ja todistus lähetettiin varsin nopeasti.

Arvosanat eivät menneet aivan yksiin suomalaisen järjestelmän kanssa, Kanazawassa ja ilmeisesti koko Japanissa on käytössä asteikko A (erinomainen), B (hyvä), C (tyyydyttävä) ja D (hylätty). Sen sijaan yksi japanilainen opintosuorite vastasi tunti- ja työmäärältään melko hyvin TKK:n opintoviikkoa.

Raha-asiat

Japani oli automaattien luvattu maa. Kortilla ei yleensä voinut maksaa, mutta käteinen kävi suurimpia seteleitä myöten.

Japaniin lähtijöitä muistetaan aina varoitella korkeasta hintatasosta. Pelko osoittautui kuitenkin suurelta osin aiheettomaksi. Jotkut asiat kuten hedelmät ja junaliput olivat kalliimpia kuin Suomessa, mutta monet muut asiat vastaavasti halvempia. Keskimääräiset elinkustannukset olivat arviolta suunnilleen samansuuruiset kuin Suomessa. Toki ulkomailla helposti kuluu kotimaata enemmän rahaa kun haluaa matkustella ja kokeilla uusia asioita, mutta Japani ei ollut deflaation ja jenin arvon alenemisen jälkeen enää juurikaan Länsi-Euroopan maita kalliimpi. Tämä päti erityisesti Kanazawassa jossa sai käytännössä varmasti halvan kämpän, Tokioon lähtijöillä asumiskulut saattoivat tuurista riippuen muodostua huomattavasti suuremmiksi.

Sain Japanista AIEJ:n apurahan, joka oli suuruudeltaan 80 000 jeniä (n. 600 euroa) kuussa. Lisäksi sain myös TKK:n stipendin sekä nostin opintotukea, josta tosin makselin osan myöhemmin takaisin. Kaupan päälle vielä Ishikawan prefektuuri tuki ulkomaalaisia opiskelijoita 10 000 jenillä kuukaudessa. Tätä käytäntöä kuitenkin muutettiin vuoden 2003 aikana siten, että AIEJ-apurahan tai muualta suurehkoja tuloja saaville ei Ishikawan tukea enää tippunut. Kuukausittaiset kuluni olivat suunnilleen AIEJ:n apurahan luokkaa, mikä sisälsi jo kohtuullisesti ravintolailtoja, matkustelua lähiympäristössä ja muuta hauskanpitoa. Pitemmät reissut ja elektroniikkaostokset aiheuttivat muutamia isompia ylimääräisiä kertakuluja.

Ihan pelkällä opinto- ja asumistuella ei Kanazawassa siis oikein elä, mutta jos on valmis uhraamaan säästöjä pari kolme sataa euroa kuussa niin lähtöä voi harkita vaikka jäisikin ilman AIEJ:n apuraha. Etsimällä voi löytyä myös ylimääräisiä rahoituslähteitä, Japanissa on runsaasti pieniä säätiöitä jotka jakavat rahaa erilaisin perustein. Osa-aikatöitä saattaa löytyä, vaihto-opiskelijoiden listalla haettiin mm. apulaisia sushi-ravintolaan. Myös professorit pystyvät halutessaan järjestämään avustusta palkkaamalla tutkimusopiskelijoita labran assistenteiksi, mutta sen varaan ei lähtöä kannata laskea.

Japanissa oli käytössä paljon edistyksellistä teknologiaa, mutta rahaliikenteen suhteen se oli Suomeen verrattuna takapajula. Suurin osa ravintoloista ja kaupoista ei hyväksynyt mitään luotto- tai maksukortteja, joten käteistä oli syytä kuljettaa mukana. Laskut pystyi maksamaan suoraveloituksella, pankissa automaatilla tai tiskillä, Internetin kautta se ei onnistunut. Yliopiston asuntolan vuokra maksettiin käteisellä toimistoon. Käteistä voi nostaa pankkiautomaateista, mutta niistäkin suurin osa meni kiinni iltaisin ja viikonloppuna. Sen sijaan monet kaupat olivat auki hyvin

myöhään tai ympäri vuorokauden. Niinpä tuli suomalaisittain absurdeja tilanteita että kauppa oli auki, mutta vieressä oleva automaatti kiinni joten mitään ei voinut ostaa jos ei sattunut olemaan käteistä lompakossa. Tilanne kuitenkin näytti olevan vähitellen muuttumassa, joissain harvoissa paikoissa oli jo 24h automaatteja.

Käteisautomaatit onneksi toimivat eri pankkien välillä varsin hyvin ristiin, mutta vieraan pankin automaattista nostettaessa perittiin 100-200 jeniä kuluja. Matkustelua varten kannattikin perustaa tili postiin, jolloin rahan nostaminen onnistui kuluitta missä tahansa päin Japania. Toisaalta Japani oli hyvin turvallinen maa, joten suurehkojakin summia voi kuljettaa mukanaan melko huoletta. Isot setelit eivät myöskään olleet ongelma, jopa juoma-automaatit hyväksyivät tyypillisesti minkä tahansa kolikon tai setelin suurimpaan 10 000 jenin arvoon asti, ja antoivat vaihtorahaa.

Isoissa supermarketeissa ja elektroniikkaliikkeissä pystyi maksamaan luottokortilla, joten suomalaisella luottokortilla oli kätevä tasata rahan käyttöä japanilaisen ja suomalaisen tilin välillä. Jos tulee tarvetta siirtää rahaa Suomesta Japaniin, niin kannattaa maksaa lähetyspäässä kaikki kulut. Muussa tapauksessa japanilainen pankki voi rokottaa yllättävän suuren summan rahojen vastaanotosta.

Kulttuuri ja vapaa-aika

Japanilainen elämäntapa ja kulttuuri poikkeaa suomalaisesta, mutta olin varautunut suurempaan kulttuurieroon. Erityisesti Yhdysvaltojen vaikutus rapauttaa vähitellen vanhoja japanilaisia tapoja. Toisaalta japanilaisilla on varsin mainio kyky poimia kivoja asioita sieltä täältä ja muokata niitä juuri sen verran että syntyy uutta japanilaista kulttuuria. Sijainti saarilla erillään muista valtioista näkyy edelleen siten, että edes monet yliopisto-opiskelijat eivät ole koskaan käyneet ulkomailla. Ulkomaalainen ei enää aiheuta suurta ihmetystä katukuvassa, mutta japania puhuva länsimaalainen tuntuu olevan edelleen yllätys. Eksoottinen kotimaa kuten Suomi on vielä ylimääräinen bonus.

Masakan kanssa kävin rannalla uimassa ja kokeilemassa myös vesijettiä. Siihen olisi tosin kuulemma tarvittu erityinen ajokortti, joka Masakilla oli, minulla tietenkään ei.

Yhteiskunta on hierarkisempi kuin Suomessa ja tämä näkyy myös puheessa, ylemmille puhuttaessa käytetään erilaista kieltä. Ainakin yliopistossa suhteet hierarkian läpikin olivat kuitenkin varsin mutkattomat eikä se siten suuremmin häirinnyt. Yrityksissä asia voisi olla toisin, yliopisto- ja yritysmaailman ero tuntuu olevan Japanissa vielä suurempi kuin monissa muissa maissa. Myös miesten ja naisten roolit ovat edelleen vahvat, vaikka tytöt nykyisin kouluttautuvat yhtä pitkälle kuin pojatkin ja nuoret naiset käyvät yleisesti töissä.

Japanilaisten suhtautuminen uskontoon poikkeaa paljon länsimaisesta. Suurin osa kuuluu sekä buddhalaisuuteen ja shintolaisuuteen, ne eivät mitenkään sulje toisiaan pois. Temppeleissä ja pyhätöissä käyminen on osa tavallista elämää, mutta ne

ovat useimmille enemmän tapoja kuin syvällistä pohdiskelua. Erityisesti shintolaisuus liittyy paikalliseen kulttuuriin, vuosittain järjestetään säännöllisesti suuria riehakkaita juhlia juuri oman alueen jumalien kunniaksi. Näissä juhlissa, japaniksi matsuri, kannattaakin ehdottomasti käydä. Ulkomaalaiset saavat vieraila pyhissä

paikoissa siinä missä japanilaisetkin, tunnetuimmat temppelit onkin valjastettu nimenomaan turistipyödyksiksi ja niistä peritään pääsymaksu.

Ihmistä jäi päällimmäisenä mieleen ylenpalttinen ystävällisyys. Kaveria yritettiin aina auttaa, toisen jättäminen pulaan lienee pahin virhe jonka voi tehdä. Omia tunteita ei helposti näytetty joten syvällisempi tutustuminen oli pitemmän tien takana, mutta osin pinnallinenkin iloisuus sai ainakin minut hyvälle tuulelle. Asiakkaana sai niin ikään aina hyvää palvelua. Henkilökuntaa oli joka paikassa riittävästi - työntekijöiden määrästä tinkiminen ei näyttänyt olevan japanilaisissa yrityksissä ensimmäisenä säästolistalla. Valtio myös palkkasi ihmisiä jopa aivan turhiin tehtäviin mieluummin kuin piti heitä työttöminä. Toisaalta palveluammattien palkat olivat kustannustasoon nähden alhaiset.

Labran kaverit eivät olleet erityisen ulospäin suuntautunutta porukkaa, tai sitten heillä oli omat harrastuksensa. Yritin välillä kysellä mitä he tekivät viikonloppuna ja sain vastaukseksi "ei mitään erityistä". Niinpä etsin sitten aktiivisempia kavereita muualta. Yliopistolla oli parikin japanilaisten ja vaihto-opiskelijoiden ystävyysyhdistystä, joiden jäsenet olivat luonnollisesti keskimääräistä kiinnostuneempia juttelemaan ulkomaalaisten kanssa ja lähtemään yhdessä jonnekin. Törmäsin myös yhteen jo töissä käyvään kaveriin, joka kävi kesällä melkein joka viikonloppu ystäviensä kanssa merellä harrastamassa wakeboardingia tai jossain muualla pitämässä hauskaa ja otti mielellään myös minut mukaan.

Japanilaisilla oli hassu ja hiukan vaarallinen tapa pyöräillä sateessa sateenvarjon kanssa.

Festivaalit, japaniksi matsuri, ovat usein näkemisen arvoisia, ja kaikkein parasta on jos pääsee itse osallistumaan. Kuva Kanazawassa kesäkuussa järjestettävästä Hyakumangoku-matsurista.

Muiden vaihto-opiskelijoiden kanssa tuli luonnollisesti myös hengailtua, kannatti suorastaan varoa ettei viettänyt kaikkea aikaa vaihtariporukassa. Yhdessä kokkailu oli kivaa ja kokemuksia sekä kulttuureja vertailtiin kuten varmasti joka maassa vaihtareiden kesken. Tokiossa kuulemma lähdettiin usein izakayoihin eli japanilaisiin baareihin, Kanazawassa sitä harrastettiin vähemmän koska alle kilometrin säteellä kampukselta ei ollut yhtään paikkaa. Sen sijaan vietettiin välillä äänekkäitäkin bileitä huoneissa ja yhteistilassa. Itse olin kuitenkin arkipäivisin melko pitkään labrassa ja viikonloput ja varsinkin pitemmät lomamatkustellen, toisinaan yksin ja toisinaan kavereiden kanssa.

Arkielämästä voisi sanoa vielä, että yllätykset eivät niinkään olleet isoja eroja vaan pikkuasioita, joihin ei ollut etukäteen varautunut. Pyykinpesukoneessa oli iso joukko nappuloita mutta ei lämpötilansäätöä, bussissa menttiin sisään takaovesta ja maksettiin vasta pois lähtiessä, ja suosituin pyörämalli oli miestenkin keskuudessa ns. mummopyörä, noin muutamia mainitakseni.

Kanazawa

Kanazawa sijaitsee Japaninmeren rannalla, vain hieman pohjoisempana kuin Tokio mutta toisella puolella pääsaarta Honshua. Asukasluku on 450 000 henkeä eli kyseessä on japanilaisittain keskikokoinen kaupunki. Ilmasto on kostea ja sateinen - vuoristo pysäyttää mereltä saapuvat pilvet jolloin sade tippuu usein rannikolle. Talvella sataa eteläisestä sijainnista huolimatta usein lunta, joka kuitenkin sulaa yleensä muutamassa päivässä pois. Kesällä lämpötila on samaa luokkaa kuin Etelä-Euroopassa, mutta ilman kosteus korkeampi.

Kanazawaa ei pommitettu toisessa maailmansodassa maan tasalle, joten purkamisinnosta huolimatta siellä on vielä paikoin jäljellä hienoja temppeleitä ja muita vanhoja rakennuksia. Tieverkostossa näkyy vanha tausta linnakaupunkina - kadut ovat kapeita ja johtavat pääsääntöisesti kohti keskustaa, mutta aina kiemurrellen vihollisten harhauttamiseksi. Kuuluisin turistikohde on upea Kenrokuen-puisto, joka on yksi Japanin kolmesta kuuluisimmasta puutarhasta. Kanazawa on myös tunnettu hyvästä ruoostaan, ravut, muut meret antimet ja perinteiset makeiset kuuluvat paikallisiin erikoisuuksiin.

Kuumista lähteistä (japaniksi onsen) parhaita ovat pienet, vähemmän tunnetut paikat, tässä Saimatsu onsen. Ulkoaltaissa, rotenburo, on ihana loikoilla viileänä talvi-iltana ja katsella tähtiä.

Kaupungin hallinto panostaa kansainvälisyyteen, Kanazawa International Exchange Foundation ja pari muuta yhteisöä järjestävät ulkomaalaisille erilaisia japanilaista kulttuuria esitteleviä kerhoja ja tapahtumia kaupungin tuella. Kävin muutamassa tapahtumassa ja ne olivat varsin mukavia. Historiasta kiinnostuneille oli tarjolla runsas valikoima erilaisia museoita. Yöelämässä ei toki ollut yhtä paljon valinnanvaraa kuin Tokiossa, mutta baareja oli runsaasti, vakituisia yökerhoja pari ja muissakin paikoissa silloin tällöin erilaisia musiikkiesityksiä. Kesällä yksi hauskimista paikoista oli keskustasta vajaan 10 kilometrin päässä meren rannalla sijaitseva klubi, jossa järjestetään bileitä parin viikon välein.

Itse viihdyin Kanazawassa mainiosti, ei tarvinnut hetkeäkään katua että valitsin sen Tokion sijaan. Arvostin sitä ettei tarvinnut jumittaa tuntia ruuhkametrossa päästäkseen jonnekin, vaan pyörällä pystyi liikkumaan kätevästi paikasta toiseen. Luonto oli lähellä, vuoristossa saattoi käydä vaeltamassa tai talvella laskettelemassa. Myös kuumia lähteitä - japaniksi onsen - oli lähistöllä useita.

Matkustelu

Matkustaminen on yksi mieliharrastuksistani ja niinpä reissasin myös ympäri Japania lähes aina kun aikaa oli. Lentokoneen jälkeen juna oli yleensä nopein kulkuväline mutta myös melko hinnakas. Esimerkiksi matka Kanazawasta Tokioon kesti pikajunalla noin 4,5 tuntia ja maksoi noin 11500 jeniä yhteen suuntaan. Kiotoon pääsi reilussa kahdessa tunnissa ja hinta oli niin ikään suunnilleen puolet Tokioon menosta. Bussit olivat hitaampia mutta myös halvempia, pitkillä matkoilla yöbussit olivat varteenotettava vaihtoehto. Opiskelija-alennuksia ei Japanissa juurikaan ollut, junalippujen hinnoista olisi saanut 20% pois jos olisi ollut opiskelemassa tutkintoa mutta vuodeksi tullee vaihto-opiskelijoille tätäkään alennusta ei myönnetty.

Opiskelijan matkabudjetin pelasti kuitenkin loma-aikoina myytävä seishun18kippu-junalippu. Sillä sai matkustaa viitenä valitsemanaan päivänä paikallisjunilla niin paljon kuin haluaa, ja hinta oli ainoastaan 11500 jeniä koko lystistä. Nimestään ("nuoruus 18 lippu") huolimatta lipussa ei ollut minkäänlaista ikärajaa, joten se oli liftaamista lukuunottamatta selvästi halvin tapa liikkua paikasta toiseen. Yhdessä päivässä ehti vaikkapa matkustaa Kanazawasta Tokioon, eteläiselle Kyushulle pääsi erityisellä yöjunalla käyttäen lipusta kaksi päivää (vuorokauden vaihtuessa meni aina uusi päivä). Pohjoiseen Hokkaidolle pääsi edullisimmin laivalla.

Seishun18kippu-lipulla sai matkustaa paikallisjunissa viitenä päivänä niin paljon kuin halusi, ja hinta oli suorastaan halpa, 11500 jeniä. Tällä lipulla kävin mm. etelässä Kyushulla.

Toinen edullinen tapa matkustaa oli vuokrata parin kaverin kanssa auto. Pienimmät mallit maksoivat vakuutuksineen reilut 5000 jeniä / vuorokausi ilman kilometrirajoitusta, sijoittamalla pari tuhatlappusta lisää sai jo vähän isomman auton jolla oli mukavampi ajaa pitempiäkin matkoja. Moottoritiemaksut olivat suhteellisen korkeita mutta porukan kesken jaettuna kohtuullisia. Suosittelenkin siis hankkimaan ennen lähtöä kansainvälisen ajokortin, jos vasemmanpuoleiseen liikenteeseen lähteminen ei pelota. Liftaamista en itse kokeillut paria ihan lyhyttä patkkaa lukuunottamatta, mutta sitä harrastaneet kaverit ovat kuulemma saaneet kyytejä hyvin.

Nuorisohostelien verkosto oli Japanissa kattava, ja niissä oli yleensä varsin hyvin tilaa. Osassa oli länsimaiseen tyyliin sängyt, osassa nukuttiin tatamilla. En yleensä tehnyt varauksia etukäteen, vaan soitin edellisenä päivänä tai saman päivän aamuna. Japanissa kuitenkin odotettiin että vähintään hiukan etukäteen ilmoitettiin eikä vain ilmestytäkään paikalle. Soittaminen kannatti siksi, että varsinkin syrjäisemmissä paikoissa hostelin henkilökunta saattoi tulla hakemaan juna-asemalta tai laivasatamasta autolla. Yöpymisen hinta oli yleensä noin 3000 jeniä joka sisälsi lakanat - toisin kuin Euroopassa, Japanissa ei saanut hinnasta alennusta tuomalla omat lakanat. Aamiaisen lisähinta oli noin 500 jeniä. Monessa hostelissa oli myös 1000 jenin hintaan tarjolla päivällinen (varattava viimeistään saman päivän aamuna), joka oli parhaimmillaan suorastaan loistava.

Auton vuokraus yhdessä muiden vaihto-opiskelijoiden kanssa oli myös yllättävän edullinen tapa matkustaa. Kansainvälinen ajokortti kannattaa siis hankkia ennen lähtöä.

Itse suosin hosteleita, mutta ainakin kerran tai pari kannattaa panostaa hiukan enemmän ja mennä perinteiseen japanilaiseen majataloon, ryokaniin. Toinen aito japanilainen tapa yöpyä on minshuku, jonkun perheen pyörittämä kotimajoitus. Hotellit sen sijaan ovat samanlaisia persoonattomia tornitaloja kuin muissakin maissa. Isoissa kaupungeissa ne voivat kuitenkin olla järkevämpi ratkaisu kuin hostelit, joissa usein pannaan ovi lukkoon ennen puolta yötä. Kapselihotellit (capsule hotel), joissa oman huoneen sijaan on vain sängyn kokoinen

putkilo mutta usein mukavat yhteistilat, ovat myös kokeilemisen arvoinen vaihtoehto.

Yhteenveto

Vuosi Japanissa oli upea kokemus, kannatti ehdottomasti lähteä. Kahden vuoden pohja kieliopinnoissa osoittautui riittäväksi, japanin kielioppi on varsin looginen joten puhumaan oppi nopeasti. Labra oli mukava, vaikka välillä japanilaisten tapa työskennellä tuntuikin hiukan omituiselta. Kanazawa oli minulle sopivan kokoinen kaupunki, suurkaupunkien huonoimmat puolet loistivat poissaolollaan mutta virikkeitä ja yöelämää oli kuitenkin riittävästi. Ennen kaikkea sain kuitenkin sekä ulkomaalaisia että japanilaisia ystäviä, joihin tulee pidettyä yhteyttä myös Suomesta käsin.

Tämä raportti sähköisessä muodossa ja lisää matkailuvinkkejä löytyy kotisivuiltani osoitteesta <http://ajt.iki.fi/travel/japan/>. Vastaan mielelläni myös mahdollisiin kysymyksiin henkilökohtaisesti.

Tuliperäiset vuoristoalueet olivat minulle uusi kokemus. Asahidake Daisetsuzanin kansallispuistossa Hokkaidolla päästeli höyryjä rinteiden raoista.

Copyright Arto Teräs <ajt@iki.fi> 2004.

Edelleenlevitys sallittu missä tahansa mediassa kunhan tämä tekijänoikeusmaininta säilytetään.

Viimeinen päivitys 29.02.2004.